

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ  
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Навчально-науковий інститут  
непервної освіти і туризму  
27 травня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Історія української культури**

|                  |                                     |
|------------------|-------------------------------------|
| Галузь знань     | 24 «Сфера обслуговування»           |
| Спеціальність    | <u>242 – «Туризм і рекреація»</u>   |
| Освітня програма | <u>Туризм</u>                       |
| ННІ              | <u>неперервної освіти і туризму</u> |

Розробник: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Людмила Лановюк

Київ – 2025 р.

## **Опис навчальної дисципліни Історія української культури**

Історія української культури – це наука, що вивчає культурні та мистецькі надбання народів, що проживали і проживають на території нинішньої України. Поняття «українська культура» тлумачиться як комплекс характерних матеріальних, духовних, інтелектуальних і емоційних рис суспільства, що включає в себе не лише різні мистецтва, а й спосіб життя, основні правила людського буття, системи цінностей, традицій і вірувань. Метою вивчення дисципліни є забезпечення розуміння явищ традиційно-культурної спадщини українського народу та їх висвітлення в світовому контексті, а також систематизація послідовності культурного розвитку, ознайомлення з художніми особливостями кожної епохи, її мистецькими пам'ятками, видатними постатями. Для фахівця в галузі туризму знання з історії української культури є одними із базових, оскільки дозволяють орієнтуватися у великому спектрі матеріальних та духовних пам'яток України та створювати цікаві туристичні продукти. Дисципліна спрямована на вивчення принципових проблем курсу з урахуванням специфіки аграрного вузу, зокрема, такого явища як зелений туризм. Навчальний курс містить 120 годин (4 кредити). Дисципліна поділена на два модулі. Перший – стародавня та середньовічна історія української культури – характеризує культуротворчі процеси на території України від їх витоків (первісної епохи) до XVIII ст. (періоду бароко). Другий модуль – українська культура нового та новітнього часу – розкриває особливості розвитку національної культури відповідно до мистецьких епох XVIII – XIX ст.

| Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь                     |                             |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------|
| Освітній ступінь                                                                    | бакалавр                    |          |
| Спеціальність                                                                       | 242 – «Туризм і рекреація»  |          |
| Освітня програма                                                                    | Туризм                      |          |
| Характеристика навчальної дисципліни                                                |                             |          |
| Вид                                                                                 | Обов'язкова                 |          |
| Загальна кількість годин                                                            | 120                         |          |
| Кількість кредитів ECTS                                                             | 4                           |          |
| Кількість змістових модулів                                                         | 2                           |          |
| Курсовий проект (робота) (за наявності)                                             | -                           |          |
| Форма контролю                                                                      | Екзамен                     |          |
| Показники навчальної дисципліни<br>для денної та заочної форм здобуття вищої освіти |                             |          |
|                                                                                     | Форма здобуття вищої освіти |          |
|                                                                                     | денна                       | заочна   |
| Курс (рік підготовки)                                                               | 2                           | 2        |
| Семестр                                                                             | 1                           | 1        |
| Лекційні заняття                                                                    | 30 год.                     | 10 год.  |
| Практичні, семінарські заняття                                                      | 30 год.                     | 10 год.  |
| Лабораторні заняття                                                                 | -                           | -        |
| Самостійна робота                                                                   | 60 год.                     | 100 год. |
| Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти          | 4 год.                      | 2 год.   |

### **1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни**

**Метою вивчення дисципліни** є забезпечення розуміння явищ традиційно-культурної спадщини українського народу та їх висвітлення в світовому контексті, а також систематизація послідовності культурного розвитку, ознайомлення з художніми особливостями кожної епохи, її мистецькими пам'ятками, видатними постатями.

Набуття компетентностей:

**інтегральна компетентність:**

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

**загальні компетентності (ЗК):**

K02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

**спеціальні (фахові, предметні) компетентності:**

K16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

K28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

**Програмні результати навчання навчальної дисципліни:**

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях

## 2. Програма та структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем                                                       | Кількість годин |        |              |    |     |     |      |              |              |    |    |     |     |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------|--------------|----|-----|-----|------|--------------|--------------|----|----|-----|-----|------|
|                                                                                     | денна форма     |        |              |    |     |     |      | заочна форма |              |    |    |     |     |      |
|                                                                                     | тижні           | усього | у тому числі |    |     |     |      | усього       | у тому числі |    |    |     |     |      |
|                                                                                     |                 |        | л            | п  | лаб | інд | с.р. |              |              | л  | п  | лаб | інд | с.р. |
| 1                                                                                   | 2               | 3      | 4            | 5  | 6   | 7   | 8    | 9            | 10           | 11 | 12 | 13  | 14  |      |
| Змістовий модуль 1. <i>Стародавня та середньовічна історія української культури</i> |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |    |    |     |     |      |
| Тема 1. Теоретичні аспекти культури. Культура і суспільство                         | 1-2             | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 10           |              |    |    |     | 10  |      |
| Тема 2. Стародавня культура східних слов'ян дохристиянської доби                    | 3-4             | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           |              | 2  |    |     | 10  |      |
| Тема 3. Культурний розвиток Русі-України в княжу добу                               | 5-6             | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           | 2            |    |    |     | 10  |      |
| Тема 4. Культура України в XIV – I пол. XVII ст.                                    | 7-8             | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           | 2            |    |    |     | 10  |      |
| Тема 5. Запорозька Січ як культурно-історичний феномен                              | 9-10            | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           |              | 2  |    |     | 10  |      |
| Разом за змістовим модулем 1                                                        | 60              |        | 15           | 15 |     | -   | 30   | 58           | 4            | 4  |    |     | 50  |      |
| Змістовий модуль 2. <i>Історія української культури в нову та новітню добу</i>      |                 |        |              |    |     |     |      |              |              |    |    |     |     |      |
| Тема 6. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво                    | 10-11           | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           | 2            |    |    |     | 10  |      |
| Тема 7. Духовні пошуки XIX ст. Українська культура                                  | 11-12           | 12     | 3            | 3  | -   | -   | 6    | 12           |              | 2  |    |     | 10  |      |

|                                                                                                                                       |       |     |    |    |   |   |    |     |    |    |  |  |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|-----|----|----|---|---|----|-----|----|----|--|--|-----|
| в загальноєвропейській перспективі                                                                                                    |       |     |    |    |   |   |    |     |    |    |  |  |     |
| Тема 8. Розвиток національної культурної традиції та формування нової естетичної свідомості у художній творчості на рубежі XIX-XX ст. | 12-13 | 12  | 3  | 3  | - | - | 6  | 2   | 2  | 2  |  |  | 10  |
| Тема 9. Українська культура у XX – на поч. XXI ст..                                                                                   | 13-14 | 12  | 3  | 3  | - | - | 6  | 12  |    | 2  |  |  | 10  |
| Тема 10. Українська культура другої половини XX – поч. XXI ст.                                                                        | 14-15 | 12  | 3  | 3  | - | - | 6  | 12  | 2  |    |  |  | 10  |
| Разом за змістовим модулем 2                                                                                                          |       | 60  | 15 | 15 | - | - | 30 | 62  | 6  | 6  |  |  | 50  |
| Усього годин                                                                                                                          |       | 120 | 30 | 30 |   | - | 60 | 120 | 10 | 10 |  |  | 100 |

### 3. Теми лекцій

| № з/п        | Назва теми                                                                                                                    | Кількість годин |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1            | Теоретичні аспекти культури. Культура і суспільство                                                                           | 3               |
| 2            | Стародавня культура східних слов'ян дохристиянської доби                                                                      | 3               |
| 3.           | Культурний розвиток Русі-України в княжу добу                                                                                 | 3               |
| 4.           | Культура України в XIV – I пол. XVII ст.                                                                                      | 3               |
| 5.           | Запорозька Січ як культурно-історичний феномен                                                                                | 3               |
| 6.           | Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво                                                                      | 3               |
| 7.           | Духовні пошуки XIX ст. Українська культура в загальноєвропейській перспективі                                                 | 3               |
| 8.           | Розвиток національної культурної традиції та формування нової естетичної свідомості у художній творчості на рубежі XIX-XX ст. | 3               |
| 9.           | Українська культура у XX – на поч. XXI ст..                                                                                   | 3               |
| 10.          | Українська культура другої половини XX – поч. XXI ст.                                                                         | 3               |
| <b>Разом</b> |                                                                                                                               | <b>30</b>       |

### 4. Теми семінарських занять

| № з/п        | Назва теми                                                                                                                    | Кількість годин |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1            | Теоретичні аспекти культури. Культура і суспільство                                                                           | 3               |
| 2            | Стародавня культура східних слов'ян дохристиянської доби                                                                      | 3               |
| 3            | Культурний розвиток Русі-України в княжу добу                                                                                 | 3               |
| 4            | Культура України в XIV – I пол. XVII ст.                                                                                      | 3               |
| 5            | Запорозька Січ як культурно-історичний феномен                                                                                | 3               |
| 6            | Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво                                                                      | 3               |
| 7            | Духовні пошуки XIX ст. Українська культура в загальноєвропейській перспективі                                                 | 3               |
| 8            | Розвиток національної культурної традиції та формування нової естетичної свідомості у художній творчості на рубежі XIX-XX ст. | 3               |
| 9.           | Українська культура у XX – на поч. XXI ст..                                                                                   | 3               |
| 10.          | Українська культура другої половини XX – поч. XXI ст.                                                                         | 3               |
| <b>Разом</b> |                                                                                                                               | <b>30</b>       |

### 5. Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми                                          | Кількість годин |
|-------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Теоретичні аспекти культури. Культура і суспільство | 6               |

|              |                                                                                                                               |           |
|--------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 2            | Стародавня культура східних слов'ян дохристиянської доби                                                                      | 6         |
| 3            | Культурний розвиток Русі-України в княжу добу                                                                                 | 6         |
| 4            | Культура України в XIV – I пол. XVII ст.                                                                                      | 6         |
| 5            | Запорозька Січ як культурно-історичний феномен                                                                                | 6         |
| 6            | Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво                                                                      | 6         |
| 7.           | Духовні пошуки XIX ст. Українська культура в загальноєвропейській перспективі                                                 | 6         |
| 8.           | Розвиток національної культурної традиції та формування нової естетичної свідомості у художній творчості на рубежі XIX-XX ст. | 6         |
| 9.           | Українська культура у XX – на поч. XXI ст.                                                                                    | 6         |
| 10.          | Українська культура другої половини XX – поч. XXI ст.                                                                         | 6         |
| <b>Разом</b> |                                                                                                                               | <b>60</b> |

## 6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- тестування;
- захист творчих індивідуальних робіт;
- захист рефератів.

## 7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

## 8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени і заліки НУБіП України» (наказ про введення в дію від 28.02.2025 р. № 202)

### 8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

| Вид навчальної діяльності                                                 | Результати навчання                                                                                                                                                                                                                                                                                | Оцінювання |
|---------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Модуль 1. Стародавня та середньовічна історія української культури</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |            |
| Семінар 1. Теоретичні аспекти культури. Культура і суспільство            | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br><i>знати:</i> основні теоретичні аспекти курсу; основні етапи української культури у їхній хронологічній послідовності та характерні особливості кожного зокрема; розрізняти стилі, властиві культурним епохам, їхні риси | <b>12</b>  |
| Семінар 2. Стародавня культура східних слов'ян дохристиянської доби       | ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Аналізувати</i> закономірності формування української культури, а також особливості сучасного культурного розвитку українського суспільства та його перспективу                            | <b>12</b>  |
| Семінар 3. Культурний розвиток Русі-                                      | ПР16. Діяти у відповідності з                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>12</b>  |

|                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| України в княжу добу                                                                     | принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Розуміти</i> історичний контекст культурної епохи та знати характерні явища                                                                                                                                                                                                                                                                                          |            |
| Семінар 4. Культура України в XIV – I пол. XVII ст.                                      | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Розуміти</i> визначальні тенденції розвитку освіти, науки, техніки як фундаментальних основ рівня культурного життя українського етносу                                                                                                                       | 12         |
| Семінар 5. Запорозька Січ як культурно-історичний феномен                                | ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Вміти</i> впроваджувати традиційно-культурні норми поведінки українського народу у сучасну практику                                                                                                                                                                                                                                    | 12         |
| Індивідуальна творча краєзнавча робота (історико-культурні пам'ятки рідного краю)        | ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Розуміти</i> історичний контекст культурної епохи на чітко окресленій території та знати характерні явища                                                                                                                                                                                                                              | 10         |
| Модульна контрольна робота 1                                                             | ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 30         |
| <b>Всього за модулем 1</b>                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>100</b> |
| <b>Модуль 2. Історія української культури в нову та новітню добу</b>                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |            |
| Семінар 6. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво                      | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br><i>Знати</i> провідних діячів української культури та мистецтва, їхні найважливіші твори та здобутки                                                                                                                                                                                                                                                                  | 12         |
| Семінар 7. Духовні пошуки XIX ст. Українська культура в загальноєвропейській перспективі | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Аналізувати</i> концепції формування і розвитку українського етносу та розуміти найбільш характерні риси взаємозв'язків і взаємовпливів етнічних груп в рамках української держави; <i>Розрізняти</i> особливості історико-етнографічного районування України | 12         |
| Семінар 8. Розвиток національної культурної традиції та формування нової                 | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 12         |

|                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| естетичної свідомості у художній творчості на рубежі XIX-XX ст.                                                                   | різноманіття.<br><i>Вміти</i> вільно орієнтуватися в особливостях різних напрямків національної культури                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |            |
| Семінар 9. Українська культура у XX – на поч. XXI ст.                                                                             | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Вміти</i> впроваджувати традиційно-культурні норми поведінки українського народу у сучасну практику; <i>враховувати</i> естетичні та етичні цінності культурної спадщини українського народу при здійсненні професійної діяльності | 12         |
| Семінар 10. Українська культура другої половини XX – поч. XXI ст.                                                                 | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Вміти</i> впроваджувати традиційно-культурні норми поведінки українського народу у сучасну практику; <i>враховувати</i> естетичні та етичні цінності культурної спадщини українського народу при здійсненні професійної діяльності | 12         |
| На основі інформації опрацьованих джерел створити презентацію або рукописну тезисну роботу із запропонованого переліку тем модуля | ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.<br>ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.<br><i>Вміти</i> вільно орієнтуватися в особливостях різних напрямків національної культури                                                                                                                                               | 10         |
| Модульна контрольна робота 2.                                                                                                     | ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 30         |
| <b>Всього за модулем 2</b>                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>100</b> |
| <b>Навчальна робота</b>                                                                                                           | <b><math>(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70</math></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |            |
| <b>Екзамен</b>                                                                                                                    | <b>30</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |            |
| <b>Всього за курс</b>                                                                                                             | <b><math>(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100</math></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |            |

## 8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

|                                      |                                                   |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------|
| Рейтинг здобувача вищої освіти, бали | Оцінка за національною системою (екзамени/заліки) |
| 90-100                               | відмінно                                          |
| 74-89                                | добре                                             |

|       |              |
|-------|--------------|
| 60-73 | задовільно   |
| 0-59  | незадовільно |

### 8.3. Політика оцінювання

|                                                 |                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Політика щодо дедлайнів та перескладання</b> | Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). |
| <b>Політика щодо академічної доброчесності</b>  | Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні бути виконані самостійно відповідно вимог, які до них висуваються.  |
| <b>Політика щодо відвідування</b>               | Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)     |

## 9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3113>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми здобуття вищої освіти;
- матеріали для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (відеофільми та відеофрагменти).

## 10. Рекомендовані джерела інформації

1. Білоцерківський В.Я., Шейко В.М. Історія української культури. – К.: Знання, 2021. – 413 с.
2. Вербицька П., Хома І. Історія української культури: європейський контекст. – К., 2023. – 318с.
3. Висоцький О.Ю. Історія української культури. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2021. – 130 с.
4. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – 4-те видання. – К.: Либідь, 2022. – 656 с.
5. Культурологія: теорія та історія культури. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.І. Тюрменко, С.Б. Буравченкова, П.А. Рудик та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2021. – 368с.
6. Нікольченко Ю., Сабадаш Ю. Історія української культури. Практикум. – К., 2024. – 110 с.
7. Сабадаш Ю. Історія української культури (XX століття). Хрестоматія / Ю. Шабанова. – К., 2023. – 292 с.
8. Сабадаш Ю. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття). Ілюстрована хрестоматія / Ю. Шабанова. – К., 2020. – 320 с.
9. Шабанова Ю., Тарасова Ю., Дичковська О. Історія української культури. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. – Дніпропетровськ, 2022. – 141 с.